

Bevlogen en betrokken

‘We leren vluchtelingen zelf hun zaken aan te pakken’

Weliswaar is Karen van Kan in Rotterdam geboren, maar ze woonde er slechts een half jaar. Daarna verhuisde ze vele malen, ook naar het buitenland. En hoewel ze al 21 jaar in Harfsen bij Lochem woont, wat haar goed beschouwd tot Achterhoekse maakt, voelt ze zich naar eigen zeggen nergens echt geworteld. “Ik ben 22 keer verhuisd, dat speelt mee,” glimlacht Karen die wekelijks enkele dagen in Doetinchem is te vinden. Als teamleider maatschappelijke participatie en Inburgering bij Vluchtelingenwerk.

Tekst Günter Giesen Foto Roel Soer

Karen van Kan met vrijwilliger Klaas Bakker, gepensioneerd dominee.

EEN half jaar na haar geboorte in Rotterdam, verhuisde Karen van Kan (1966) naar Suriname waar ze vier jaar woonde. “Mijn moeder is in Indonesië geboren en ze wilde heel graag terug naar de tropen. Toen heeft mijn vader gesolliciteerd op een baan als assistent accountant in Suriname.” Karen die nog één broer heeft kan zich haar tijd in Suriname nog vaag herinneren. Met een glimlach: “In de regentijd stond de tuin onder water, dan kon je zwemmen in de tuin.” Eenmaal terug in Nederland moest Karen wennen aan haar geboorteland, maar andersom gold dit ook. Ze sprak geen Nederlands en ze werd daarom ook gepest. “Zo’n klein blond kind met een zwaar Surinaams accent kon niemand plaatsen natuurlijk,” vertelt Karen. Bij gebrek aan woonruimte woonde ze met haar familie tijdelijk bij opa en oma in Rotterdam en daarna verhuisde het gezin naar Heino bij Zwolle. Hier bezocht Karen de basisschool en de middelbare school.

Sri Lanka en Mozambique

Karen wist al jong dat ze ontwikkelingswerk wilde doen. Ze volgt de studie facilitair management in Deventer, waar ze ook op kamers gaat wonen. Voor haar studie gaat ze op stage in Sri Lanka. “In Sri Lanka spreekt niemand Engels en toen heb ik Singalees geleerd.” Karen deed voedings- en gezondheidsonderzoek op een opleidingsinstituut voor jongeren. “Na mijn stage heb ik ook nog een half jaar als tolk gewerkt voor het Internationale Rode Kruis,” vertelt Karen. In Sri Lanka kwam ze als relatief jonge vrouw in een oorlog terecht, iets dat ze zich niet helemaal had gerealiseerd. “Hele dagen avondklok. Razzia’s in de wijk. En zeker toen ik voor het Internationale Rode Kruis als tolk werkte bij politieke gevangenen, word je snel volwassen,” zegt Karen, doelend op de soms onmenselijke wijze waarop en waar gevangenen werden aangetroffen. Omdat het conflict binnen Sri Lanka veranderde ging het vervolgcontract bij het Rode Kruis niet door. Karen: “Ze hadden Tamil tolken nodig en ik sprak alleen Singalees.”

Karen studeerde af en had inmiddels haar man Nico leren kennen, die dezelfde opleiding had gedaan. Het stel gaat samen naar Lissabon voor een proefproject. “Hier hebben we een half jaar gewoond. We werkten met Kaapverdiaanse vluchtelingen in een krottenwijk in Lissabon.” Eenmaal terug in Nederland woont Karen een tijdlang in Vlaardingse waar ze voor de gemeente werkt met Joegoslavische vluchtelingen. Na anderhalf jaar besluit ze samen met Nico naar Mozambique te gaan. Dat was vlak na het vredesakkoord (1992). “Omdat je verblijfsvergunning in Mozambique alleen maar goed geregeld kon worden als je getrouwd was zijn we dus getrouwd,” lacht Karen. “We zijn eerst nog een paar maanden in Lissabon geweest om Portugees te leren, de spreek-

taal in Mozambique.” Het echtpaar werkt er voor lokale mannen- en vrouwenorganisaties. In het eerste jaar vooral veel noodhulp projecten, het tweede jaar meer organisatorisch. Vanwege haar zwangerschap gaat Karen een poosje terug naar Nederland waar zoon Paco (24) wordt geboren. Vervolgens zit ze nog enkele maanden in Mozambique, waarna het gezin weer naar Nederland verhuist.

Afrikaanse beeldhouwkunst

Weer in Nederland gaan beiden aan de slag voor alleenstaande minderjarige asielzoekers. Nico start echter al vrij snel een eigen bedrijf onder de naam Afrikan, waarmee hij Afrikaanse beeldhouwkunst verkoopt. “In Mozambique moesten we voor allerlei alledaagse benodigdheden, van spijkers tot schoeisel, altijd naar Zimbabwe. We waren geraakt door de beeldende kunst daar en we hebben toen al de eerste contacten gelegd met lokale beeldhouwers die beelden maken van steen en metaal.” Er is nog steeds een intensief contact met de beeldhouders, waardoor Afrikan kan helpen (zie www.afrikan.nl). Volgens Karen op basis van gelijkwaardigheid, omdat het eerlijke internationale handel is. “Door de in- en verkoop van de beelden kunnen daar heel veel kinderen naar school en kan er ook medische hulp geboden worden. We helpen daarnaast met gereedschappen, we hebben een tractor gestuurd en bijvoorbeeld ook geld gestort voor de aanleg van een waterpomp, zodat een heel dorp water heeft. En met een overkoepelende organisatie is bijvoorbeeld een gezamenlijke vrachtwagen aangeschaft, zodat de beeldhouwers de stenen uit de mijnen kunnen transporteren.”

Vluchtelingenwerk

Na een tijdje in Deventer te hebben gewoond verhuist de familie die inmiddels is uitgebreid met dochter Ananda (21) in 1999 naar Harfsen. “Daar wonen we nog steeds,” vertelt Karen. Ze werkt na Mozambique onder andere voor de stichting Valentijn in Lochem en Kionda die in Borculo en Lichtenvoorde kleinschalige woongroepen biedt voor minderjarige vluchtelingen zonder ouders of verdere familieleden. Daarna zo’n zeven jaar voor de

stichting Afrika die internationale adoptie regelde voor kinderen uit Ethiopië, het land waar ze ook meerdere malen enkele weken per jaar vertoeft. In 2014 komt Karen in dienst bij Vluchtelingenwerk. Sinds 2016 is ze teamleider maatschappelijke en juridische begeleiding in Doetinchem: “In dat jaar kwamen er heel veel vluchtelingen naar Nederland en was er behoefte aan ondersteuning in Doetinchem.” In 2019 kwam Bronckhorst erbij en Karen heeft ook nog een tijdje ingevallen in Doesburg en Duiven. In Doetinchem is ze tevens teamleider inburgering.

Vluchtelingenwerk werkt vooral met vrijwilligers. “Vrijwilligers hebben tijd, kennis en ervaring binnen de samenleving en door met hen te werken creëer je draagvlak en betrokkenheid. Met het netwerk van de vrijwilliger help je ook een netwerk voor de vluchtelingen op te bouwen,” aldus Karen.

Klaas Bakker

Karen vertelt dat vluchtelingen in de beginfase met van alles en nog wat worden geholpen, maar dat ze gaandeweg leren zelf initiatief te nemen. Een van de vrijwilligers die hierbij een rol speelt is gepensioneerd dominee Klaas Bakker: “Ik wilde na mijn pensioen met mensen werken en dan buiten het veld waarin ik altijd al actief was. Vluchtelingenwerk is een mooie organisatie. Je volgt er ook allerlei trainingen, bijvoorbeeld over landen van waaruit mensen gevlucht zijn. Dit heb ik pas nog gedaan over Syrië. Er hangt ook een goede sfeer op kantoor. En vluchtelingen zijn ook gewoon mensen. Je hebt ze in alle soorten en maten. Vervelende, aardige, net als bij iedereen,” glimlacht Klaas die te maken heeft met mensen uit Syrië, Eritrea, Afghanistan. Hij verbaast zich over de Nederlandse bureaucratie. Klaas: “Je ziet hoeveel kracht mensen hebben, maar ook hoe ze vastlopen in onze bureaucratie. Dit is niet te doen als je geen hulp krijgt. Ik heb me nooit zo gerealiseerd hoeveel er geregeld is als je hier geboren bent. Maar als je hier niet geboren bent dan is er niks.” Samen met andere vrijwilligers en beroepskrachten helpt Klaas vluchtelingen wegwijs te maken met wat mogelijk is. “Zorgen dat de papieren in orde zijn. Leren omgaan met geld, omdat ze vaak uit een totaal ander soort economie komen. Hoe je betalingen regelt. Erop wijzen dat ze de ID kaart niet laten rondslingeren. Iets wat ze in het land van geboorte misschien niet eens kenden of zo’n kaart was niet nodig,” zegt Klaas. “Zeker mensen die net binnenkomen vergen veel tijd,” vult Karen aan. Een vrijwilliger werkt in principe twee dagdelen per week maar je hebt pieken en dalen. Juridische vraagstukken kunnen soms extra tijd vergen, naast cursussen die je volgt. Dat gaat bijvoorbeeld over verblijfsvergunningen, coaching en begeleiding.

LEES VERDER OP PAGINA 9

Favorieten van Karen van Kan

Auto

Toyota bus

Krant

Volkskrant, NRC

TV

Actualiteit, Netflix

Film

Andere culturen

Muziek

Afrikaans, Latin, wereldmuziek

Vakantie

Onderdompelen in andere culturen, fietsen

Steden

Colombo, Lissabon, Deventer, Maastricht

Ergernis

Bureaucratie, regeltjes

Motto

Geniet van het leven

“Vluchten is ontzettend duur en heel risicovol,” vertelt Karen. “Vaak gaat één familielid op pad. De kosten lopen op tot soms wel 30.000 euro, betaald door de hele familie. Als het dan lukt en je vindt bijvoorbeeld een plek in Nederland, is het logisch dat je gezinshereniging aanvraagt voor vrouw en kinderen. Of broertjes en zusjes.”

Er is nogal eens kritiek, vooral op economische vluchtelingen. Een nogal betrekkelijke term volgens Klaas. “In Eritrea moet je bijvoorbeeld verplicht in dienst. Ook vrouwen. Die diensttijd kan soms levenslang duren. Je wordt op een andere plek in het land gehuisvest, vaak in een kazerne. Je krijgt net voldoende om van te leven, maar te weinig om je gezin te onderhouden. En een paar dagen per jaar mag je naar huis. De voormalige bevrijder is dictator geworden. Ze noemen Eritrea ook wel het Albanië van Afrika. De mensen hebben het er echt slecht. Weinig vrijheid. Economisch gaat het niet goed.

Er is helemaal geen perspectief. Logisch dat mensen daar proberen weg te komen.”

Klaas en Karen praten bevoegen over hun dagelijkse werkzaamheden en de verhalen die ze vrijwel dagelijks meekrijgen. Uiteindelijk is het dankbaar werk. Karen is ook zeer positief over de samenwerking in Doetinchem tussen Vluchtelingenwerk, stichting Present, Taalhuis, Buurtplein, Graafschap College, GGD, Laborijn en de gemeente. “Dit is een heel mooie samenwerking tussen eigenlijk alle organisaties die betrokken zijn bij het werk voor vluchtelingen,” aldus Karen die besluit met een oproep voor vrijwilligers. “We hebben met name mensen nodig voor juridische en maatschappelijke begeleiding van volwassenen en jongvolwassenen. En dan gaat het vooral om praktische zaken. Van financiën en verzekeren tot kennismaken met de buurt of hoe de afvalscheiding werkt. We zijn geen hulpverlener, maar leren hoe mensen zelf de zaken op kunnen pakken.”

Vluchtelingenwerk zoekt vrijwilligers

Als een vluchteling een verblijfsstatus en een woonplek heeft in een gemeente, komt Vluchtelingenwerk in actie. Gedurende de eerste 8 maanden begeleidt een vaste contactpersoon de vluchteling of het gezin intensief bij de huisvesting, integratie, taal en participatie. Daarna komen de vluchtelingen nog anderhalf jaar op het open spreekuur, echter op eigen initiatief. Vluchtelingenwerk Doetinchem bevindt zich aan de Kapoenistraat 41-1, in kantoorpand de Beuk boven Voorhuis Design. Heeft u interesse om als vrijwilliger Vluchtelingenwerk te ondersteunen (juridisch of maatschappelijk) en bent u twee dagdelen per week beschikbaar? Op www.vluchtelingenwerk.nl vindt u informatie over de organisatie en de vacatures in Doetinchem. Op maandag, dinsdag, woensdagmiddag en donderdag kunt u ook bellen met teamleider Karen van Kan, (telefoon 06) 12 20 75 08.

9

De Theepotwinkel

Voor uw thee, serviesgoed en meer

Ook tijdens de lockdown hoeft u uw lievelingsservies en uw lekkere theesoorten niet te missen. Bestel online en gebruik code "doetinchem". We bezorgen uw bestelling in Doetinchem dan zonder verzendkosten. Er zijn ook nog volop lekkere jams, koekjes en chocola op voorraad. Liever telefonisch bestellen? Bel van dinsdag - zaterdag tussen 10 en 16 uur.

Advises nodig? Videobellen kan op afspraak. Nu ook click & collect !

Terborgseweg 37 - 7001 GM Doetinchem - 0314 395026
info@detheepotwinkel.nl - www.detheepotwinkel.nl

MIJN EERSTE KLOMPJES.nl

Grote avonturen beginnen klein

Dr. Huber Noodtplaats 6 | 7001 DT Doetinchem | Tel: +31 (0) 314- 324933

Kom langs voor leuke voorjaars AANBIEDINGEN

2500m2 showroom tuinmeubelen

U bent van harte welkom !

Tuinmeubelen - Buitenspeelgoed - Feestartikelen - Carnavalskleding en accessoires

Maandag 13:00 - 17:30
Dinsdag t/m donderdag 10:00 - 17:30
Vrijdag 10:00 - 20:00
Zaterdag 10:00 - 17:00
Zondag 12:00 - 16:00

Transportweg 13 | 7007CL | Doetinchem | 0314 334641 | www.festival.nl | info@festival.nl